

Moll diu que s'usa en el Ripollès i Borredà amb el sentit de «enclotxa de la penya», a les Garrigues amb el de «soll» (AORBB I, 232). Especialment ho he vist usat en diversos rodals d'aqueixa zona per designar una espècie de cossi empotrat, o de cocó fondo i natural, en una penya, a on va parar un rajolí d'aigua d'un còrrec o d'un biot, que així es conserva millor en muntanyes seques, p. ex. la *Font de la Cajoleta* en el fons del grandió Torrent de Migdia montserratí. En terres més meridionals, el mot ha mantingut una forma més conservadora, *gaijola*, que en les muntanyes castellonenques designa un 'rusc o vaso de suro, per a les abelles i altres usos' (a Artana, GaGirona, *Voc. Maestr.*, 371).

En sentits semblants a aquests el veiem també en parlars estrangers, afins al nostre. Particularment el mossàrab, on *P.Alc.* registra *cayüla* per a «varilla del cuello» (425a21; que mostra antiga arabització pel fet que ja tenia un plural fracte *caguáguüil*); també va passar al bc. *kayola*, i a certs parlars lleonesos i fins castellans, a què es refereix ACastro (RFE v, 36, *gayola*, i NL *Cayuela*); i del lleonès o del mossàrab portuguès hagué de propagar-se fins a Galícia: d'on el derivat *gaiolado* 'engabiat': «mirar galiñas *gaioladas* como paraxos», Castela (Esc. *Dónega*, 222.25), i l'alpino-lombard *kažolé* 'cassó de llet' (d'on el NL *Casgiolé* a Val Calanca, Planta-Schorta, R. *Namenbuch*, t. Rossa); d'un mossàrab *kağulero* germà d'aquest derivat deu venir l'almerià *cachulero* 'espècie de sarronet d'espargat trenat, en forma de dos cons units per la base, usat per dur-hi els caragols que cullen' (Bédar, 1948), murc. *cachulero*, *cachulera* (GaSoriano).

No es va limitar a les formes rústiques i estrangeres que acabem d'aplegar la supervivència de *cajola*, al costat del qual pogué haver-hi *gaijola* amb una sonorització inicial com la que hem vist en francès i en mossàrab; però això solament es mantingué en una variant un poc alterada *garjola* [Lab. 1839] deguda, com veurem, a contaminació. En català central està això només en llenguatge baix, més aviat català familiar sense, però, res d'argòtic, i designant en termes genèrics i vagues un estri o recipient on es té guardat un ésser vivent, humà o no: eventualment arriba a designar la presó, amb caràcter més figurat que propi, i especialitzat ja sovint en això quan surt en boca de la gent «de la vida».

Però no és argòtic sinó només barceloní familiar o infantil en casos com un passatge de la *Colla del Carrer*, de Pons i Massaveu: «--- se veia conduhida Sa R. M. a son trono de la *garjola* ---» (Givanel, *MiscFabra*, p. 65; id. BDC VII, s. v.; MLWagner, *Argot Cat.*, s. v.). Amb tals valors s'estén fins al valencià («*garjola*=barchuleta», *Vocab. Fullana*; *garjol* Enr. Valor, c. 1950), i als parlars fronterers catalano-aragonesos: Binéfar *garchola* «càrcel» (Coll Alt.), Benasc *garcholeta* «cesta ---» (Ferraz, p. 65).

La contaminació causant d'aquesta r adventícia pot venir de diversos mots: s'ha dit repetidament que era de *càrcer*, o algun altre dels mots continuadors del ll. CRATER (Tallgren, *Glanures* I, 166; repetint-

ho GdDiego, RFE ix, 144), i no nego que hi pot haver contribuït; el mateix que algun dels continuadors del ll. CRATES 'reixes', que apareix en port. ant. *grade* amb el significat de «jaula, gaiola» (come can que sal de *grade*, RdzLapa, *Ctgas. de Escarnho*, 60.13, p. 704); però indubtablement és més convincent que la contaminació hagi partit principalment del parònim i sinònim *BARJOLA* (que, com és sabut, es va usar també com a nom d'una espècie d'alforja i objectes semblants, en diversos indrets del Princ. i P. Val., recollit per Tastu, crec de Sanelo).

En el mossàrab del nostre extrem Migjorn CAVEOLA degué continuar-se en una forma *gaibola* com a nom de recipients semblants, i en especial la gabietta o bosson on porten la fura els caçadors: així murcià (GaSoriano, i amb documentació no recent, RdzMarín, 2500 *Voces*), però també en valencià del Sud: solament que allà apareix en la forma *kažbóla* id. a Agres (1963), contaminada pel sinònim *caixeta*, i també en la forma *gaižbóla*, cap a Altea, i la Vall de Guadalest (al Castell de G. m'explicaven que la g. del furó se fa en *almetlatge* o sigui 'abellatge', 1963). Hi hagué encara una altra contaminació, amb *tabaira*, hisp.-ar. *tabajra*, *tabáriya* 'espècie de recipient' (BDC xxiv, 43; ara *EntreDL*; del qual he donat una etimologia irànica, en la meua recensió de l'*Abencuzman* de García Gómez, *Al-And.*, 1973), d'on resultà la forma *tiribola* 'furonera', que he sentit també a la Vall d'Albaida: «un conill que fuig del furó, però en porten un altre dins una *tiribóla*», Castelló de Rugat, 1963), o val. *taibola* «huronera, escondrijo, cárcel, sepultura» (BDC xxiv, 44-45; *EntreDL*).

En fi poden afegir-s'hi variants on tot això apareix en mescleres o transicions diverses: murc. *garigola* (Sevilla, *Vocab. Murc.*); monoverí *garibola* 'capseta de boles de certs jocs' com la que usen els jugadors de la baralla de galls: «El saló de dalt del Cafè estava atacat de jua(d)ós --- vaig pendre dos cartons de gàbula, un grapat de garrofins, i me vaig assentat, en un carrell de galls davant: Miguel --- menava la *garibola* des boles y cantava els números» (*Canyissaes*, 48); cf. el que dic de tot això en el DECH (JAULA). *Garjaula*. *Garjoleria*. *Garjolejar*. *Engarjolar* [1917, DOrt.]; *engarjolament*.

Diminutiu del fr. *cage* és *cakeot*, sovint manllevat en terra rossellonesa: «un *kažót* d'embalar fruita», Ralleu (1960).

LLISTA CORRELATIVA DE DERIVATS I COMPOSTOS:
gabiada, *gabiastre*, *gabier*, *gabietta*, *gabial*, *gabiam*, *gabiejar*, *gabió*, *gabionar*, *gabiol*, *engabiar*, *engabiar la justa*, *engabiar el pi*, *engabiat*, *engabiament*, *engabiada*, *desengabiar*, *cajola*, *Roc de les Cajoles*, *Font de la Cajoleta*, *gaiola*, *gaijola*, *garjola*, *gaibola*, *caixbola*, *gaixbola*, *tiribola*, *taibola*, *garibola*, *garjaula*, *garjoleria*, *garjolejar*, *engarjolar*, *engarjolament*, *cajot*.

GABINET, 'cambra destinada a estudi, a deliberacions reservades etc.', del fr. antiq. *gabinet* (avui *cabinet*), diminutiu del fr. *cabine*, angl. *cabin*, 'cabana,